

Om flytningen af »Sterilhuset« fra Dundas til Qaanaaq

Af John Andersen

Redaktionen har modtaget dette indlæg fra forfatteren som en kommentar til Rolf Gilberts artikel »Et hus i Thule og et museum i Thule«, som vi bragte i tidsskriftet nr. 9 1987.

Det er en særdeles interessant og velunderbygget artikel, som Rolf Gilbert har skrevet i nr. 9 1987 af tidsskriftet Grønland. Som dygtig etnograf har han styr på det historiske stof. Jeg vil imidlertid fremkomme med nogle få indvendinger i forbindelse med flytningen af »Sterilhuset« fra Dundas til Qaanaaq.

Baggrunden er bl. a., at jeg i forbindelse med min ekspedition i Thuledistriktet sommeren 1986 under et besøg ved den gamle boplads Uummannaq samt det forladte Dundas til min store forbavselse opdagede, at det første hus fra 1910 var borte. Da jeg senere forhørte mig på basen, fik jeg oplyst, at det var nogle museumsfolk som stod bag. Nedenstående bemærkninger står for min personlige mening.

Det er sikkert korrekt, at Knud Rasmussen ved en tilfældighed anlagde handelsstationen ved den gamle boplads Uummannaq, men det var bestemt ingen tilfældighed, at eskimoerne havde en stor boplads netop her. Hele området er langt tilbage i tiden et kendt fangst-

område, og kun ganske få kilometer nord for Uummannaq findes en af Grønlands ældste og største bopladser, Nuullit.

En anden væsentlig årsag til, at der omkring århundredskiftet var en stor koncentration af eskimoer netop ved Uummannaq, var ganske enkelt, at det lå centralt for to andre vigtige fangstområder, i nord Inglefield Bredning og i syd yderkysten ved Kap York og det nordlige Melville Bugt.

Efter at Thule Air Base blev anlagt, blev Uummannaqs beboere *tvangsforflyttet* i 1953, hvilket er noget ganske andet, end at de blev »nødt« til at flytte, fordi »indtrængende militærfolk erobrede nabodalene«. I øvrigt var det i første omgang ikke nabodalene, men Dundas de »erobrede«.

Det er korrekt, at Dundas har ligget øde hen et par år – Dundas er en spøgelsesby, og det er da sandt nok, at når I har fjernet alle bygningerne, ja så er alle »synlige spor fra fortiden« også fjernet.

Sterilhuset i Dundas, det første hus fra 1910. Foto: John Andersen 1983.

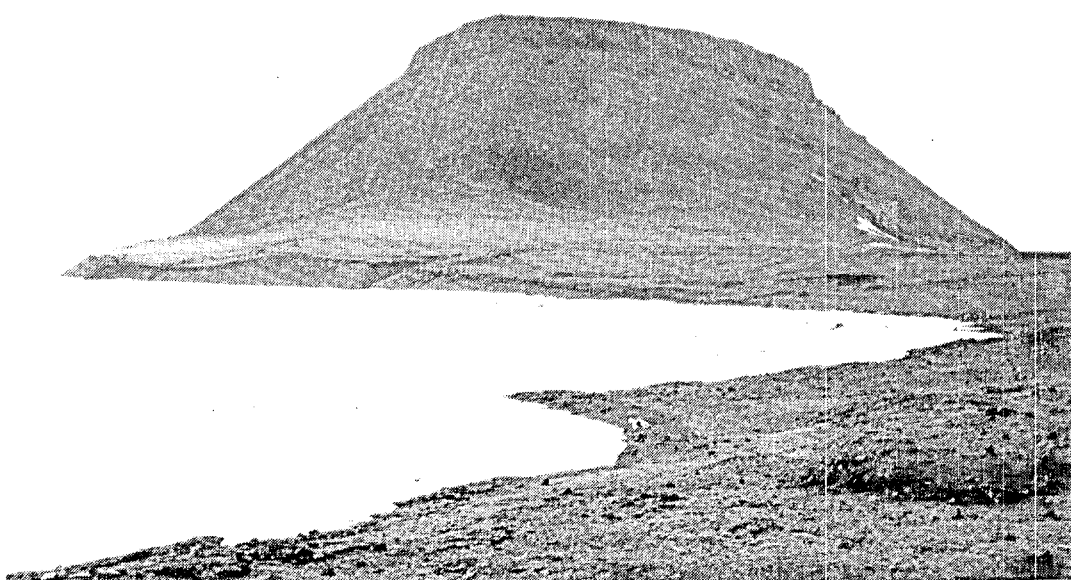
Det er lige præcist, hvad der er foruroligende. Med en flytning af samtlige bygninger fra Dundas og som det så smukt nævnes for igen at opføre en hel »kulturkoloni« i Qaanaaq, ja så har man samtidig givet en trediedel af *bele Thule-distriktets befolkning* en langsom, men sikker død. De to bygder Moriussaq og Savigsivik vil på grund af koncentrationen af administration, kultur samt andre aktiviteter blive taberne.

Samtidig med denne rømning af Dundas er aktiviteterne på Thule Air Base igen begyndt at tage til. Hvordan fremtiden vil tage sig ud er vanskeligt at spå om, men een ting er sikkert, at udviklingen af det grønlandske samfund efter hjemmestyrets indførelse har været voldsom, og der er ingen tegn på, at denne

udvikling med større og større selvbestemmelse vil aftage.

Med lokalbefolkningens (inughuit)'s flytning fra Dundas og en fjernelse af de tilbageværende jordiske rester, ja så er mulighederne for overhovedet at få *deres eget land* tilbage, endsize det fremførte erstatningskrav, blevet betydelig forringet.

Hvad er så alternativet? Først og fremmest, lad de resterende bygninger i Dundas stå. Dernæst, hejs det *grønlandske flag* ved siden af Knud Rasmussens mindesten, hvis den ikke allerede er fjernet. Indret Peter Freuchens hus til bolig for inughuit's kommende forbindelsesofficer, således at lokalbefolkningen kan følge med i, hvad der foregår i deres kommune. Overflyt ledelsen af

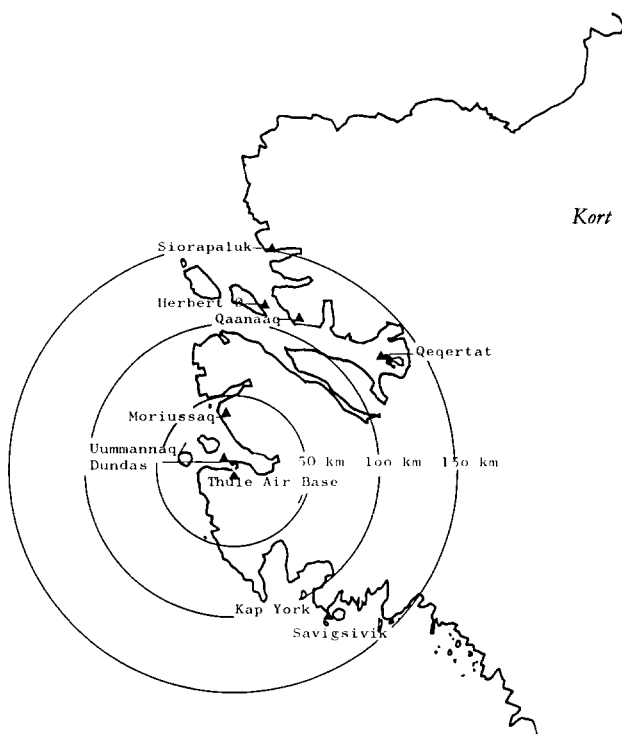

Idag er kun fundamentet fra Sterilhuset tilbage. Foto: John Andersen 1986.

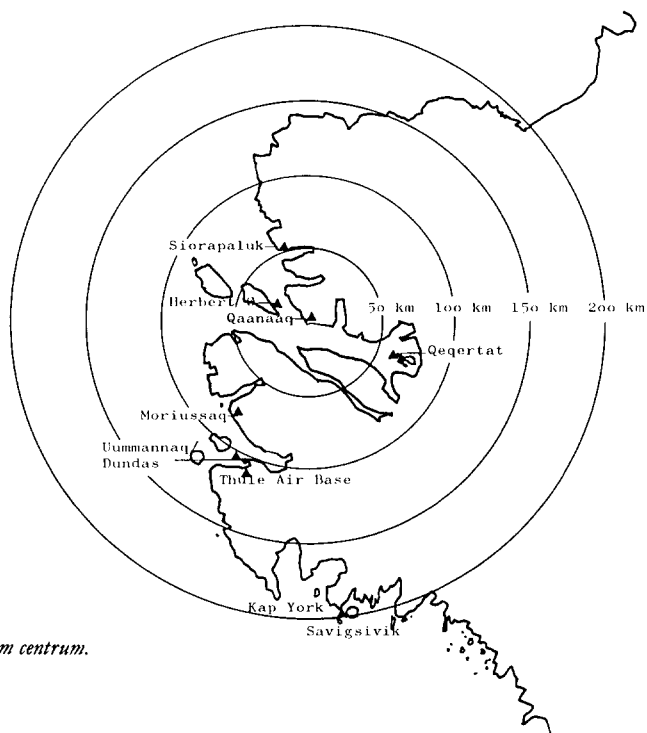
Grønlandsfly i Thule distrikt til inughuit og giv vedkommende en repræsentativ bolig i Dundas, som tilfældet var for få år siden. Indret andre bygninger til brug for fangere på fangstrejser – og, lav et *lokalhistorisk museum* i Dundas for *alle* i hele Thule distrikt.

Med den her foreslåede model ville

inughuit få større indflydelse på beslutningerne. Samtidig ville både danskere og amerikanere på Thule Air Base måske bedre kunne forstå inughuit's kulturelle baggrund og således også respektere deres fremsatte krav og ønsker. Men den chance er måske allerede forpasset.

Kort 1. Afstande i Thule distrikt med Dundas som centrum.

Kort 2. Afstande i Thule distrikt med Qaanaaq som centrum.